

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba · Puerto Rico, y Extranjer, 5

LIQUIDACIÓ GENERAL

¡Ultim día de despaig!

CRONICA

UNA PÁGINA D' HISTORIA

Per lo que puga convenir, aquí va una plana de historia de la ciutat ab la qual podrà l' Ajuntament, si ho considera oportú, manar que 's reanudi la redacció puntual y circunstanciada del interromput *Dietari del Consell barceloní*, ó l' *Manual de Novells Ardits*, quals planas quedaren en blanch, quan Barcelona fou presa de las tropas de Felip V, de odiosa memoria.

Dech advertir que ma inexperta ploma no ha fet mes que copiarla de una comunicació obtinguda per un *medium espiritista* (casi per art de bruixeria), que tingué á bé evocar l' ànima del Racional Bruniquer, qui de molt bona faisó y en bon estil catalanesch, dictà lo que á continuació llegirán si volen y son servits.

Diu aixís:

«DIVENDRES XXIV DE MARÇ DE L' ANY DE LA NATIVITAT DEL SENYOR M. DCCC. XCIX. — *Divendres de Patió*. — Devent celebraise concell e stant molt scalfats els anims s' omplí la casa capitular d' una gran gentada. E l' ansia de presentiar ço que poria sdevenir era molt forta, car se deya que s' eren promoguts grans dissentiments e differenties molt empenyades entre 'l batle nou Mossen Barthoméu Robert, savi doctor en Medicina e Cirurgia e la maior part dels concellers, á l' entera devotió e dispositió fins suara de Mossen Manel Pantorrilles, doctor en dret e trampes electorals, qui de molt temps, en tot lo de Barchinona, taylhava 'l bacaylhá.

»E la gentada s engolí per les portes de la gran Sala de Cent á empentes e remolins com riu quan se desborda, quedantne plena e atapahida d' umans criatures que unes a altres se prempsaven les costeylhes.

»E al apareixer lo batle nou ressonaren forts crits de «¡viscal!» e picaments de mans molt remorosos; e molts dels concellers que l' envoltaven dessus l' estrado staven concirosos e motxos talment com si la processó 'ls anás per dintre.

»E tal bon punt fonch començat lo concell s enterá per letres del batle nou de com aquest renunciava á l assignatió que tots els batles cobren pera gastos de bonics e fatxenderies, montant 7 mil e 500 lliures barceloneses, car lo bon doctor se proposava visitar de franc á la Pubilla en atentió á que per les moltes despeses, desordres e robatoris de sos administradors ha anat quedant pus pobre e pelada que les rates. E la renunciatió del savi doctor fonc molt loada e fortament aplaudida.

»E vench per ff la gran quistió dita dels batles de barri. E es de saver que com sia que 'ls sobredits batles staven constantment á la devotió e dispositió del cacich Pantorrilles, qui 'ls nomenava spressament pera metre frau en les bosses de les insaculacions e aixi tenir sempre concellers de l' olla; e com sia també que quelcuns ab la sopa als pobres destinada, engreixaven á molts ganduls e altra gent avol qu en llurs maquinacions els ajudaven, per tals motius lo savi doctor els doná á tots les dimissories e usant de sos drets e prerrogatives feu foc nou. E com nengú pot respondre mes que de sí meteix e encare, se deia que els nous serien tant dolents o qui sab si pitjors que 'ls antichs, car Barchinona stá molt corrupta e com diuben los casteylans: «En todas partes cuecen habas» lo qual vol dir qu' 'ls sigróns durs son per tots los ventrells de mal pahir.

»Mas lo que s mormolava de baix en baix s' ho

quedaren dintre del cors los concellers ofesos, quins procuraren fer bona cara al mal temps. Tant sols En Gallart, mestre tintorer, digné quelcom, no tant ab intentió de reptar al batle nou, com ab lo propósit de ficar los dits á la boca als concellers de 'n Pantorrilles, car ell com á republicá qu' es, semblants trafiques no li van ne li venen, ne consemblants mixtures entren may pera res en sos perols de tintorer.

»E com la gent stava frisoza de scandol e saragata interrompé qualcuna volta á n' en Gallart e aplaudí al batle nou, quan ab veu clara e ferma expressá sos propósits de que cessassen de un colp y pera sempre les tafureries electorals e de que no tengués merma pera cap concepte la sopa dels pobres indigents.

»E els concellers de 'n Pantorrilles restaren muts tal com si tinguessen un os atravesat á la gola, sense pensar en eixir á la defensa dels batles de barri destituhits baix unas tan graves inculpacions. Be 's coneix ab açó que duyen la lliçó ben apresada.

»E els ciutadans de tots els estaments que omplien la gran sala se miraren uns a altres com dihentse:

—»Ep, mestre: ¿per qué hem vingut nosaltres aci? Plascent es lo que acabam de ohir, mas no basta pera satisfernos, car tenim una forta é incontenible pruitja de rebombori, e no savem certament ab qui sbravarnos.

»Quan tot d' una e en mala hora per ell s' alçá de la cadira lo conceller Benet Samaranch, amortallador de defuncts, home arruixat e de pochos scrupuls, qui creyentse fer un bé á la ciutat demanant que certes obres se traguessen á subasta, s' offerí á les irès mal contengudes de la concurrentia. Fonch per ell aquell dia un ver divendres de Patió.

»Car com una gossada, que quan un ca ladra, responen els demés cans ab lurs ladruchs frenétichs, é tots s' avancen fers ab la boca oberta e l' queix enverinat, aixis també la gentada de la sala s' avançá amenaçadora, e als crits de ¡Ladres! ¡Trixeraires! ¡A presiri! e altres consemblants, mostraren intents decidits de rebátresseli al damunt e esboçinarlo.

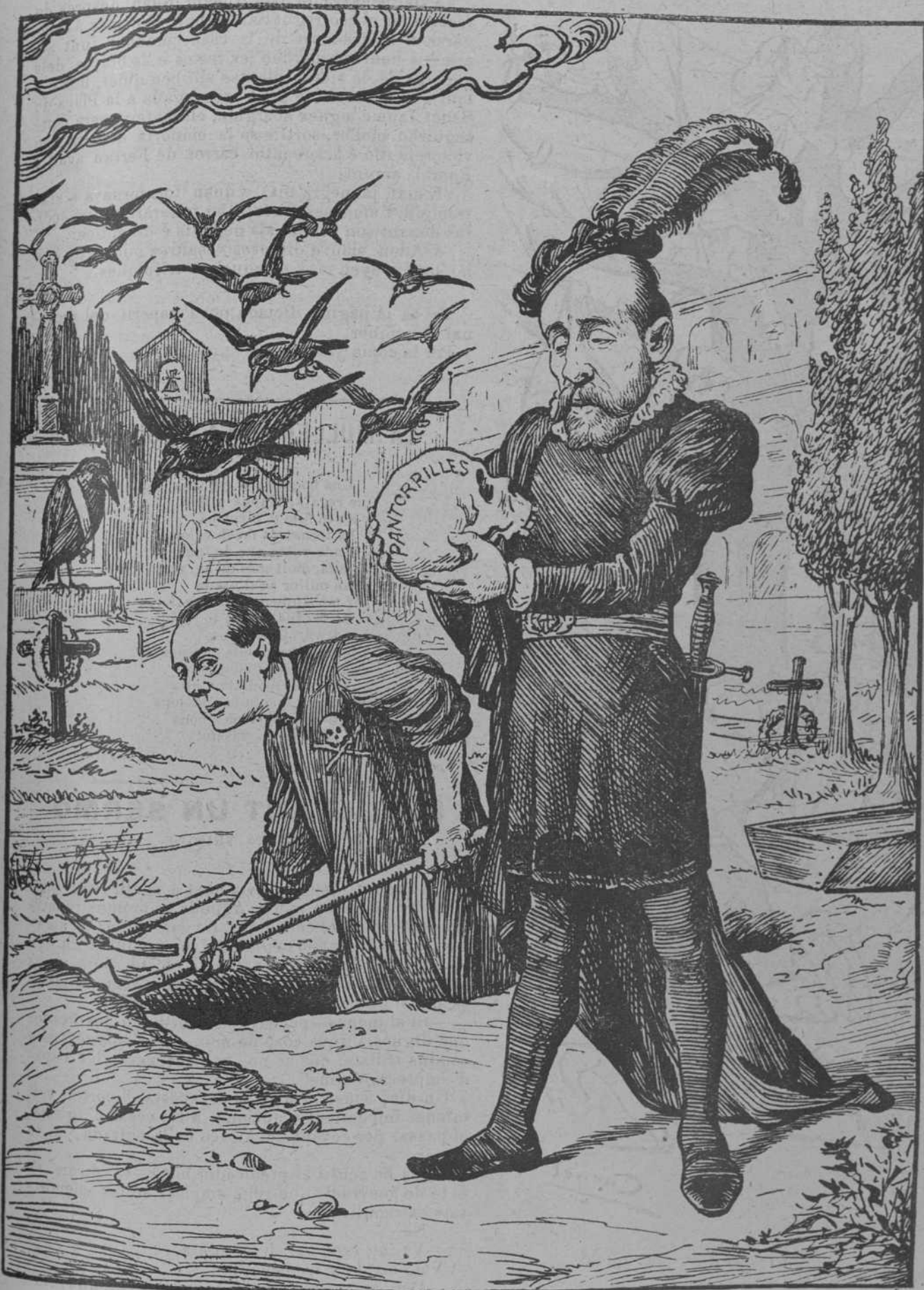
»E el pobre Samaranch que tan galeja quan ab son mestre Pantorrilles combina les electorals trafiques e quan s' alaba de que ell fa e desfa á la mida de son gust, ara, al veures encalçat per aquella munió irritada, stava storat e sgroguehit com los cadavres mateixos á qui amortalla, e casi no gosava piular, car certament ja 's tenia per mort e ficat dintre la caixa.

»Gran sort tingué del batle nou, qui alsantse amatent de son setial, contingué á la svalotada multitud, e doná ordres terminants de scombrar la sala de cridaires, á lo qual procehiren incontenible e ab molts modos els aguatzirs e ballesters de la ciutat, esmersanthi mitja hora mes que manco.

»Car, be devia pensar lo savi Doctor:—Els amichs imprudents tal volta arriben á comprometre la meva obra, é no cal fiarse de certes febres malignes que conduheixen al desvari, puig molts dels que avuy m' ensalçen, demá cas que no puga donarlos pel morral, també alçarán els punys en contra meva. E no vulla Deu que aixís succehesca.

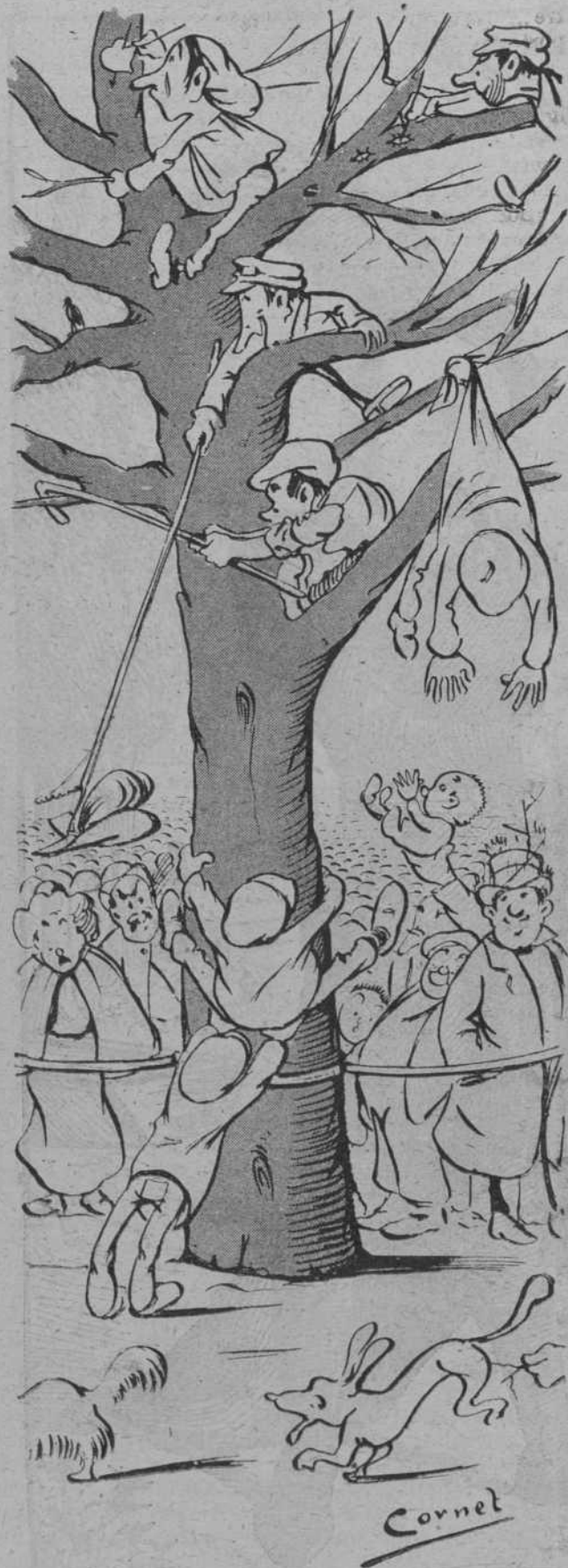
»E jo, mestre Bruniquer, que com ànima pura despullada ja de la vestidura mortal, puc scrutar los pensaments mes recóndits dels sers humans, legí clarament á través de la closca del Doctor Robert:—La enfermetat que aqueixa á Barchinona es d' aquells mals que no volen soroll, e donchs bé farán tots qui s' interessen per sa curació, en prestarli llurs serveys ab calma, delicadesa e energia, mes

LO DOCTOR HAMLET

Éssere o non éssere... Ecco il problema.

ESPECTACLES PÚBLICHS

Pels que de grat ó per força
están sense ocupació,
veure la poda dels plátanos
es una gran diversió.

que ab agitations e cridadissas e avalots, e scandols e rebomboris.

»Aytal pensava el bon Doctor quan després de recomanar al scorregut Samaranch, que anás á amargarse al sostre-mort de la casa comunal, junt als armaris hont se guarden les testes e 'ls braços dels gegants de la ciutat, stantse allí ben quiet, fins e á tant que la munió de gent congregada á la Plaça de Sencet Jaume sigués sbargida, ell mateix pera conseguirho mellor, sortí e se la emportá darrera seu victorejantlo é aclamantlo carrer de Ferran avall é Rambla amunt.

»E així, ja negra nit, e quan tot tornava á star tranquil, l'amenassat conceller funerari pogué scóres donant son comiat als gegants é dihentlos:

—»Adeu, siau: e ditxosos vosaltres mil voltes que no 'us hi veyeu may en aqueixes trifulques.»

Tal es la página dictada per l'esperit del racional Bruniquer.

Per la copia y arxivis.

P. DEL O.

LA MULLER Y LA BOQUILLA

Una boquilla d'espuma
me regalá, blanca y fina
y ab lo fum y nicotina
s'ha tornat de fosch color.

Cada volta que jo fumo
ab ella, molt més m'agrada:
quan millor aquilotada
per mí, aumenta 'l seu valor.

Ab la que 'm feu lo regalo
á la fi vareig casarme
y molt lluny d'ella cansarme
va creixent ma adoració,
puig igual que la boquilla
quan més tracto jo á la dona
la trobo sempre més bona
y 's redobla ma passió.

P. TALLADAS.

ESCOLTANT UN SERMÓ

(RECORTS TRISTOS)

Feya temps que no havia anat á sentir cap prédica. No las podía pahir. Aquella monótona repetició dels mateixos conceptes, de las mateixas amensassas, de las mateixas teorías me produhía un ensopiment irresistible: 'm feya l'efecte d'un orga que continuament toqués una sonata sempre idéntica, y al acabarla la tornés á comensar.

—Si al menos—pensava jo—sortís un predicador que digués alguna cosa de nou, que s'apartés dels camins trillats, que si no 'm convencés, fós capás d'impressionarme!...

Un día, sense cóm va ni com costa, 'l porter, vell tafaner impenitent y aficionat á las cosas d'iglesia, al passar per davant del kiosco de la entrada, 'm va aturar.

—¿Ja ha sentit al predicador nou?—va dirme ab el tó de veneració que solfa emplear en las solemnitats extraordinarias.

—No.

—Vájihi, creguim: li agradará.

Vaig arronsar las espatillas.

—Deu ser com el demés: que 'l pecat, que 'l infern, que la vida futura...

—S'equivoca. Diu unas cosas que may las havía sentidas á ningú...

—Pero veyám ¿qué diu?
—No sé com explicarli.... Vosté vaji á escoltarlo,
y li asseguro que se sentirá tocat del cor.

Aixó de sentirme tocat del cor va interesarme.

—¿A quina hora predica?....

—Ara mateix. Es aquí á Sant Francisco: si hi va desseguida, encare hi será á temps.—

¿Qué diantre! ... Potser si que al últim ressonava una nota nova que s' apartava de la música coneguda....

Vaig anarhi.

El temple estava ple de gom á gom; la majoria, homes.

Anguilejant obstinadament per entre aquella massa de carn humana, vaig poguer adelantar alguns passos, fins á collocarme en un lloch, fosch é incómodo, pero desde ahont me va semblar que sentiria bé 'l sermó.

Aparegué 'l predicador y comensá la plática.

Al principi, ni remotament podia compendre qué hi havia vist en éll lo porter per considerarlo diferent dels altres.

Adjectiu més, llatina menos, venia á dir lo mateix que tots.... «El món está pervertit, la humanitat s' aparta del camí de la virtut pera acudir als temples del vici, los altars quedan abandonats, la fraternitat va desapareixent....»

Esdir, la cantarella de sempre: una llarga llista de mals, sense apuntar un remey capás de curarlos.

Aviat, emperó, va «ferse la llum.» Lo predicador entrá en lo camp de l' aplicació y comensá á ocupar-se

de las capas inferiors de la societat. Digué que als débils no se 'ls respectava, que 'ls pobres vivían oprimits, que 'ls porters eran poch pagats....

—¡Vet' aquí perquè ha entusiasmat tant al nostre... Naturalment!.... Si defensa la causa de las porterías....—vaig pensar, rihent ab dissimulo.

Ja 'n vaig tenir prou.

Surto al carrer de qualsevol manera, perquè l' iglesia s' havia fet materialment intranzitable, y apenas hi donat dos passos, m' adono de que m' havían pres el rellotje, un rellotje magnífich, preciós com á joya y com á recort de familia.

¡Bon negoci!... Pero ¿que havia de fer? ¿Tornar á entrar, buscar, armar escándol?....

Vaig anármem resignat á casa, pensant en que hi ha hagut iglesias que s' han enfonzat y temples ahont el foc ha sembrat la mort y la ruína....

Al passar per la portería, l' home va corre á aturarme.

—¿Hi ha anat?

—Sí:

—¿Veritat que s' ha sentit tocat del cor?

—¿Del cor? D' una mica més avall, ¡de la butxaca!....

Y ensenyantli ab un gesto eloqüent la cadena qu' encara m' penjava, vaig enfilarme escalas amunt.... ¿per qué m' ho haig de callar?.... malehintli 'ls ossos.

MATIAS BONAFÈ.

LOS ENTRETENIMIENTOS DE DON CAIMITU

Mariano Foix 99

Las segueix sense obrir boca,
fa una mica l' avestrús,

quan se 'n cansa se 'n va á casa;
y.... acabat amen Jesús.

LO BROTET TRADICIONAL

—S' han perdut las colonias.... ¡Mentres no s' haji perdut la farigola!....

DIVENDRES SANT

(A LL.)

Ja fa un any que á Montjuich
varem aná en tal diada,
tú, caminant ab dalit,
jo, caminant ab... las camas.

Pel camí vam disputarnos,
gracias al génit que tens;
tú estás mal acostumada
jo estich... al carré del Rech.

Cansats igual que dos burros,
al Castell vam fe arribada;
tú hi anavas per distréuret
pero jo hi anava... á pata.

Per l' interior del Castell
vas voler darhi una volta;
tú vas entrarhi per punt,
jo hi vaig entrar per... la porta.

Per comprar dugas sardinas
te vareig doná una pela;
tú 't vares quedá ab el cambi,
jo 'm vareig quedá... de pedra.

En un lloch molt amagat
varem jugarhi una estona;
tú hi vas perdre una arrecada,
jo hi vaig perdre... la vergonya.

Farigola vam cullir
tot trasant per las dresseras;
tú la cullias de gust
jo la cullia... de terra.

Al últim, tot *wino vino*,
vam torná á casa á las dotze;
tú ab forsa pera tornarhi
y jo ab forsa... farigola.

SALVADOR BONAVIA.

EL BROT DE FARIGOLA

6

¡LO QUE SON LAS COSAS DEL MON!

I

COM VÉ L' AMOR

—Hermosíssima nena!....
—Mil gracias: no n' hi ha per tant, me sembla.
—¡Oh! ¿Modesta y tot? Mel sobre sucre.
—No gastí bromas, que avuy no n' es dia: som al dijous sant.
—Sobre tot per mí: sant, diví, celestial, lo dijous mes hermós de la meva existencia. ¿Va á seguir monuments?
—Crech que sí.
—¿Sola?
—Crech que no.
—Es cert! Ab aquestas empentas no m' hi havia fixat. ¿Es la seva mare?
—Si vosté no mana lo contrari....
—¿Jo? ¿Qué haig de manar!.... A no ser que logri cambiarli 'l títul y en lloch de dirli mare seva pugui dirli sogre meva....
—Li torno á recordar que avuy aquestas cosas son pecat.
—No ho cregui: l' estimar á una noya hermosa no es pecat ni avuy ni may. No mirarla, no encantarse ab la llum dels seus ulls... aixó sí que ho sería.... ¿Vol ferme un favor?

—No.
—¡Miri qu' es molt petit... molt petit per vosté, encare que per mí grandíssim!
—Sembla una xarada tot aixó....
—De solució molt senzilla. ¿Vol ferme la caritat de donarme un brot de farigola?
—¡Ah!.... Si qu' es poca cosal.... Tingui.
—¡Gracias.... gracias.... gracias!....

II

TORNANT DE CASARSE

—¿Ets ditxosa?
—¡Y m' ho preguntas!.... Tan ditxosa, que no trobo paraulas per expressarho.
—¿Te 'n recordas del dia que 't vaig coneixe?
—¡Prou! Era la tardé del dijous sant.
—Anavas ab ta mare....
—Tú vas seguirnos, y á la porta de Betlém me vas empendre.
—¡Qu' estavas mona! Casi... casi tant com ara.
—¡Aduladorot!
—Duyas á la ma un ram de farigola, que de tant en tant l' oloravas.
—Y me 'n vas demanar un brot.
—Y tú vas donármel....
—Aixó demostra la teva trassa. A la primera demanda, ja no 't vaig sapiguer dir que no.
—¿Creurás que aquell brot de farigola encare 'l guardo?
—¿De veras?
—Es el present teu que mes m' estimo, la pedra fonamental del nostre amor, lo símbol de la nostra ditxa...
—¿Vols ensenyármel? M' agradará.
—Té, míratel: aquest va ser lo primer llas que va unirnos, la primera cosa teva que vaig tocar ab las mevas mans.... ¡Qué n' hi he fet de petons!
—També n' hi vull fer jo.... ¡Que 's barrejin els meus y 'ls teus!
—¡Brot ditxós!....
—¡Té, guardémlo, guardémlo!....

III

UN ANY DESPRÉS

- Pero ¿qué tens?
 —No ho sé... 'm trobo una mica malament... com marejat, cruixit... per xó, total res, no vasis á figurarte.
 —¿Será una indigestió, un refredat?....
 —Ves á sapiguérho.
 —¿Qué menjarás?
 —Ben mirat, potser lo millor sería no menjar res.
 —Tú dirás... segons els teus ànims....
 —No 't pensis, quí sab si menjant una miqueta....
 —Si estás débil, may pot serte dolent....
 —Pero aquí está 'l problema ¿qué menjaré?
 —¿Un biftequet? ¿Una truyteta?
 —No... ha de ser una cosa mes lleugera, casi líquida.
 —¿Una tassa de caldo?
 —Fa massa malalt auténtich aixó.
 —¿Una soba?
 —Psé... ¿De qué?
 —De lo que á tú 't vingui mes de gust. Lo que agrada, fa profit.
 —¿Sabs qué pendría de bona gana? Una sopeta de farigola.
 —¡Magnífica idea!... Lo mal es que de farigola no 'n tinch.
 —Ja 'n tinch jo, aixó ray!
 —¿Tú?
 —Aquella ¿sabs?... Aquell célebre brot que tú vas donarme una vegada....

—¡Tens rahó!... ¿Veus com sempre es bo guardar las cosas?....

A. MARCH.

A LA QUARESMA

¿Qué tal? ¿Qué potsé 't pensavas que viurias sempre més?
 Donchs ja ho veus, t' equivocavas, quant ab tanta furia entravas per fé plegá als carnicés.

Potser t' havias cregut que ab tú contents estariam, que ab la gran lley del embut, duhent la butlla per escut sempre més dejunariam.

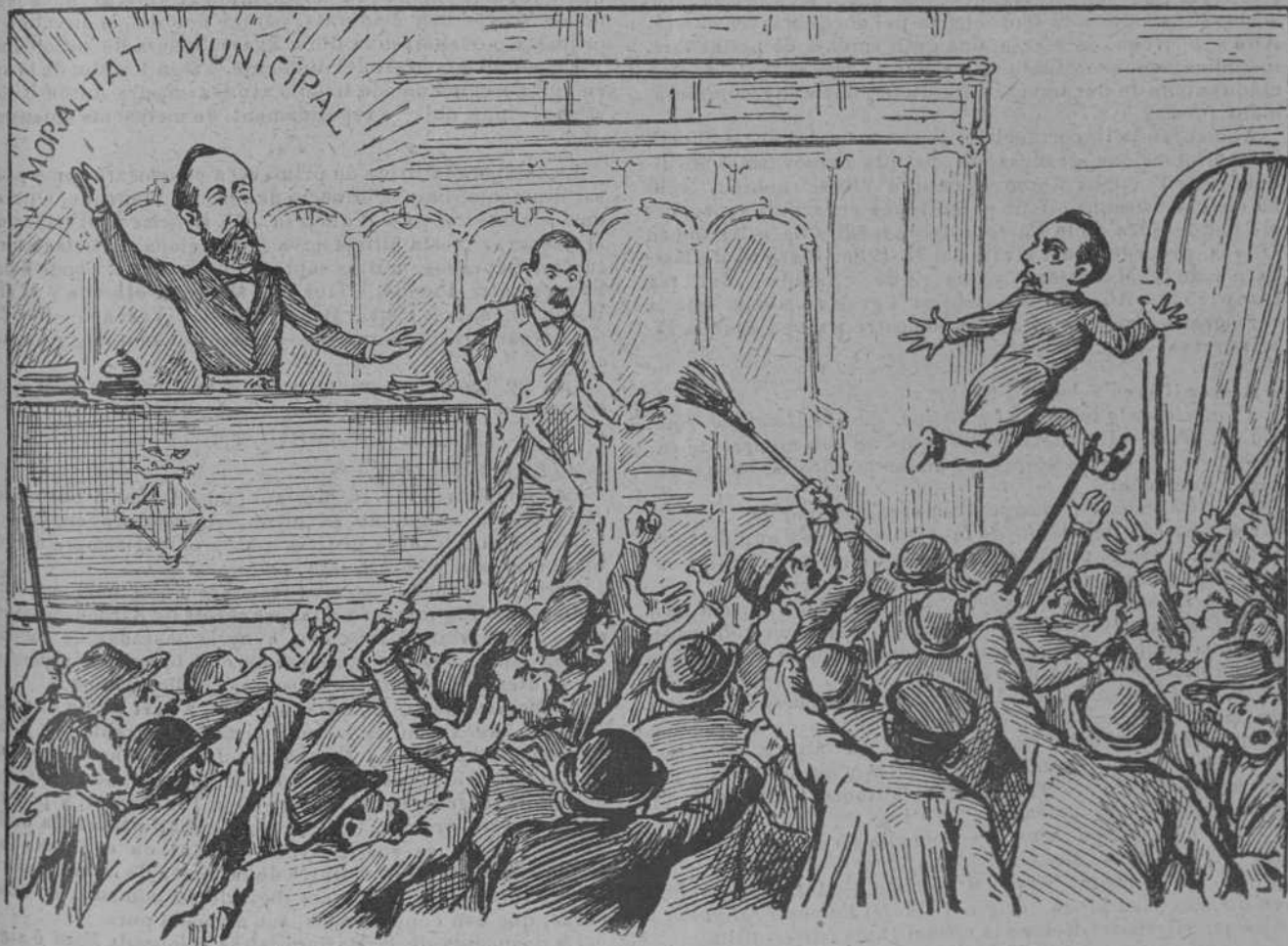
Tas costums son ja passadas! ves qui s' hi conformará á menjar sempre arengadas, sardinas escabetradas y ganyas de bacallá.

¿Que no sabs que preferim butifarras y costallas, pollastres (quan ne tenim) y may de bon grat seguim las modas rancias y vellas?

Fuig, donchs, y nostra paciéncia may més tornis á apurá ab butllas y penitencia, y d'junis, y abstinencia, y tot lo que 'ns vas portá.

Ton jou durar no podia: ja tornan á veni 'ls balls, ressucita la alegría,

LA GRAN SESSIÓ

Ab uns quants divendres pel istil d'aquet, ¡potser sí que al últim lograrem fer net!

mentres tú ab cruel agonia
ja fas els darrers badalls.
¡Tan de bó que qui 'ns governa
ab tan malehit afany
pogués fer batre la perna
á n' á la Quaresma eterna
qu' ell 'ns fa passá tot l' any!
¡Aquesta sí qu' es pesada
y que 'm te desventrellat,
quan may la veig acabada
y fa observá despiadada
dejuni de Llibertat.
¡Aquesta sí que n' es llarga
y molt més de mal passar!
¡Quaresma trista y amarga!!
¿Quán lliures ja de ta carga
deixarém de dejunar?
¿Quin será lo ditxós día
que aquesta pobra nació
veurá brillá ab alegría
la tan buscada á porfia
Pasqua de Reurrecció?

R. M.

LLIBRES

ANTIGUA MARINA CATALANA, por D. FRANCISCO DE BOFARULL Y SANS.—Aquesta memoria llegida per son autor en la Real Academia de Bonas Lletres, desenvolupa un tema fins á cert punt d' actualitat, avuy que la nació espanyola plora la destrucció de una gran part de la seva marina de guerra. Lo Sr. Bofarull, que té á ma l' arxiu de la Corona de Aragó, ha conseguit desenterrar un gran número de dats interessantíssims respecte al poder marítim de Catalunya en los sigles mitjos, y ab los quals ha lograt adelantar-se á Campmany y altres historiografos, que ayants qu' ell havian tractat de igual materia. Pera saber de una manera indubitable lo que foren els nostres barcos, en aquells temps en que senyorejavan el mar llatí, será precis en lo successiu acudir á la font oberta pel docte arxiver catalá. Allá s' hi troba, en efecte, una gran riquesa de pormenors, metódicament coordinats, aixís com la transcripció de una cinquantena de documents auténtichs, fins avuy completament inédits.

Aumentan la importancia de la memoria del Sr. Bofarull, 24 reproduccions gráficas de distints barcos tretas de dibuixos de l' época á que cada un d' ells se refereix. N' hi ha de curiosíssims. Y ho es molt més encare la reproducció heliográfica de la Carta marina inédita de n' Bartomeu Olivés, procedent del arxiu del M. I. Sr. Marqués de Barbará y de la Manresana, y que sigué trassada á Mallorca l' any 1538. Ab ella s' patentisa 'l grau de avens que la cartografia havia alcansat en lo nostre país en aquella remota fetxa.

Altres llibres rebuts:

Tradiciones y leyendas españolas, por D. Luciano García del Real.—La quarta série conté un bon número de narracions, que en res desdihuen de las publicadas en las tres séries procedents.

Chochees... que parecen verdades, por D. A. Albéniz y Gámes, bisabuelo de la Libertad.—Es un folleto de actualitat, escrit tot ell en sonoras quintillas. ¡Bonich remey pera promoure la regeneració de la patria!

Villa-Maria.—Recorts de Cartagena, poema por Joan Cendra y Muntadas.—L' autor d' aquesta obra descriu una serie de impresions personals, donant mostrars de ser un versificador hábil y correcte.

El pesimismo de última hora.—Discurso inaugural de las conferencias populares del Centro de Instrucción Comercial de Madrid, por D. Rafael M.ª Labra.

La Mel.—Drama en tres actes y en prosa, original de Manel Rovira Serra, estrenat á Romea la nit del 22 de novembre del any passat.

Un torero d' hivern.—Comedia en un acte y en prosa, original de M. Montané.

R. Bertran, mestre d' esgrima.—Monólech cómic en un acte y en prosa, original de D. Ramón Franquesa y Comas, estrenat á Romea la nit del 13 de febrer últim.

Lo pinxo de la Bordeta.—Comedia en un acte y en vers, original de Salvador Bonavía y A. Rius y Vidal, ab

dibuixos de J. Robert P.—Forma l' obra 7.ª de la Galeria cómica catalana.

RATA SABIA.

¡MOLTAS GRACIAS!...

Celebravan una festa
á casa del senyor Pau
y després de cants y versos
varen improvisá un ball.

Va sentarse 'l pianista
y toca que tocarás
sens que ningú de la sala
se mogué de allí sentat;
quan de prompte se presenta,
resolta y picant de mans
la senyora de la casa
dirigintse ala convidats:
—¿Qué no senten que ja tocan,
qué fan aquí tan parats?
¡Apa noyas, més bullici
y á n' als joves... anima'ls.

P. A. MORENO.

LICEO

No pot dirse bons, ni molt menos els dos concerts dirigits pel mestre W. de Haen, degut sens dupte á la precipitació ab que varen tenir d' executarse. Aquestas arribadas y fugidas rápidas de celebritats extranyeras no poden donar fruyts ben madurats, perque no tots 'els directores d' orquesta posseheixen la fibra avassalladora de n' Colonne.

En cambi 'l concert del diumenje, ó siga l' últim de la serie, proporcioná un nou triunfo al jove mestre Antón Ribera, qui sigué objecte repetidament, de merescents aplausos.

La temporada lírica de primavera comensará demá passat diumenje, baix la direcció del mestre Mugnone. Operas que s' cantarán: *La Walkyria*, *La Boheme* y *Werther* de Massenet, aquesta última nova á Barcelona. Artistas escriturats: Sopranos, mitjas sopranos y contralts: Conde Sola, Francescatti Paganini, Guerciá, Martelli, Merolla y Wall-Rosell.—Tenors: Betti, Bonci, Bosch y Vaccari.—Barítonos: Gnaccarini y Sottolana.—Baixos: Cromberg y Caracciolo.

Las 20 funcions pera las quals s' ha obert l' abono es de créure que s' veurán molt animadas.

NOVEDATS

Addio... é rivederci.

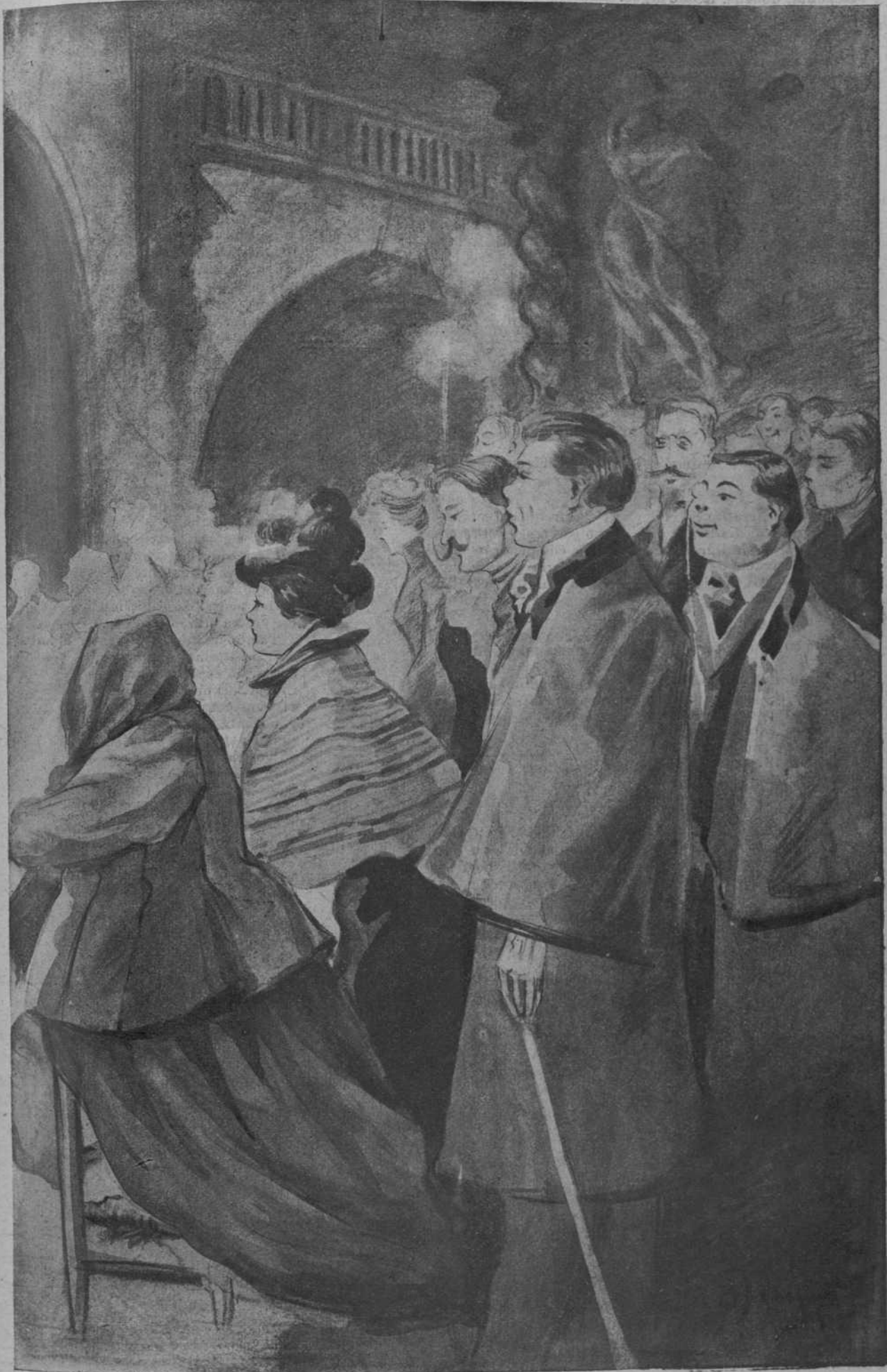
La companyia de la Mariani podrá tornar á Barcelona sempre que vulga, ab la plena seguretat de renovar los aplausos que ab tanta justicia li ha prodigat sempre un públich numerós y entusiasta.

Pero, en aquest cas, li aconsellarém que no donga una preferéncia tan marcada á las *machines* de Sardou, produccions artificiosas, y avuy com avuy ja passadas de moda. Vistas una vegada sorprenen, pero en lo successiu perden tot l' interés, per coneixers los seus desllorigadors.

La Mariani en sas últimas funcions, á part de *La Casa di Bambole* de Ibsen, en la qual hi está admirable, 'ns doná Sardou á tot pasto. *La Tosca* 'l dia del seu benefici, havent de lluytar ab lo recort de la Sarah Bernhardt; després *Odetto*, tenint en contra seu 'l recort de la Pía Marchi, y per últim *Dora*, qu' era com tothom sab el caball de batalla de la Tessero. Just es consignar, no obstant, qu' en totas ellas se feu admirar, sempre dintre de la tónica de la més exquisida naturalitat, y procurant fugir de fer comedia, en unas obras, que ben consideradas, son comedia pura.

La despedida de la Mariani, ab la celebrada *Zaza* ó siga ab la mateixa producció ab que comensá la campanya li valgué una demostració carinyosíssima, de la qual ne par-

DEVOCIÓ FÍ DE SIGLE (per O. JUNYENT.)

Ellas, porque hi van ells; ells, porque hi van ellas.

ticiparen els restants actors de la companyia que tant s'esmeren en lo seu treball.

Repetim, donchs, lo que diguerem al comensar:
—Addio é à rivederci.

Próximament debutará en aquest mateix teatro una companyia d'opereta francesa composta de artistes reclutats en los millors teatros de París.

La majoria de las produccions del seu repertori son noves á Barcelona, figuranti las següents: *Mlle. Carabin*, *La Poupée*, *Les P'tites Michu*, *L'auberge du Tohu-Bohu*, *Josephine vendue par ses sœurs* y *Le femme de Narcisse*.

El debut s'efectuará ab *La cigale et la fourmie*.

CATALUNYA

No val la pena de parlar de *Los guerrilleros*, de qual obra sols se'n donaren dos representacions: el fusellament y la rematada.

Los gendarmes ja es distint.

Es una producció de carácter francès, com que l'acció transcorre á Fransa en temps del Directori.

L'enredo está ben conduhit, donant lloch á algunas situacions cómicas de verdader interés, que acusan la ma experta del malaguanyat Estremera.

La música del mestre Chapi es fácil y te també un carácter francès acomodat al libre. Lo públich demaná la repetició de un coro.

En l'execució s' distingí en Manolo Rodriguez.

Pera demá dissapte está anunciat l'estreno del sainete; *Amor engendra desdichas ó el guapo y el feo y verduleras honradas*. Dada la llargaria del títol ja compendrán desseguida que s' tracta de una obra de'n Ricardo de la Vega... naturalment. La música es deguda al aplaudit mestre Jerónimo Giménez.

GRAN-VIA

També en aquest teatro han tingut efecte un parell d'estrenos.

La enradadera es una divertida comedia en un acte y dos quadros de'n Joaquim Abati. Abunda en situacions graciosas y si peca per alguna cosa es per l'excés d'equívocs de qu' está salpicat el diálech.

Lo públich li dispensá bona acullida, aplaudint á las senyoras Mavillard y Salvador y als Srs. Ruiz de Arana y González.

El querer de la Pepa, zarzuela original dels Srs. Casero y Larrubiera, ab música del mestre Brull, es una obra nova feta ab motllos vells. La pintura de tipos que'ls hem vist cent mil vegadas sobre las taulas, poch pot interessar, com tampoch el desenvollop de l'acció que peca de ignocent.

En l'execució sobresurten la Srta. Pastor y els senyors Ruiz de Arana y Riquelme.

N. N. N.

A UNA BEATA

Arribada la Quaresma ja esteu en las vostras glorias anant pel món ab la vista baixa y trista á totas horas, com si volguessen punirvos espressament, fent memoria que en pols com la de la terra se tornarán vostras formas que'l pensament regositjan dels que al los ulls las devoran.

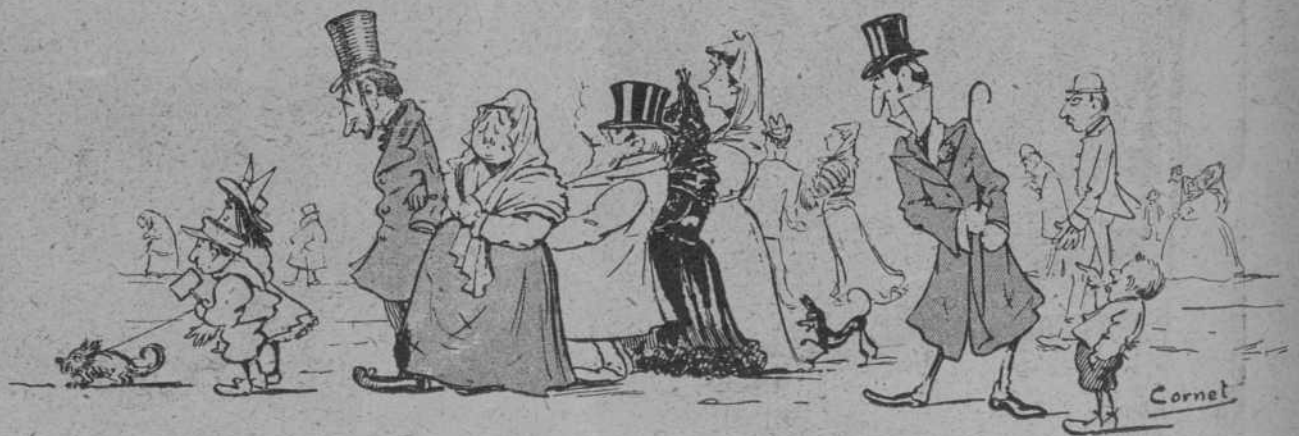
Vos he vist fer penitencia entre las místicas sombras de cap al tart en lo temple, y tant ab ellas confosa, que m'apar vos esborravau del mon per algunas horas, ó fos de vostra hermosura lo temple la inmensa tomba, que sentne tanta y tan rara la ufana y bellesa vostra sols sembla que pot guardarse en catedral majestuosa.

A quants he vist que al alsarvos del peu del altar, ab joia s'ajupian á besarne las privilegiadas llosas del temple, mes, no per ferne reverencia com pertoca als cristians que de la Verje davant la capella's postran, sino per gosar [sacrileichs] ab la tebió y las aromas de vostras carns; que deixavau impregnadas al dessobre de las pedras hont haviau fet vostra oració piadosa.

També us he vist á trench d'auba entrar al temple pressosa, cercar lo confessorari, rodejat de negras ombras, als seus peus agenollarvos y sentir la misteriosa remor dels sospirs qu'eixian de vostra divina boca ab altres remors confosos que s'aplegavan als vostres; remors que'l misteri feya, acompanyat de la fosca, voluptuosos, lascius, tendres, com de dos ánimas soltas que s' desitjan, que s' atrauhen, que s'ajuntan, que s' confonen.

Quan en las festas solemnes en que'ls altars tots s'adornan ab abundancia de ciris y clavells, lliris y rosas,

PANORAMA DE SENMANA SANTA

Lo que's veu per aquests carrers.

en que las veus dels que cantan desde l'cor torments y glorias del qui nasqué d' una verje á Betlém y morí al Gòlgota; y núvols d' incens perfuman del temple la inmensa volta, y tots los creyents s' humillan é impresionats s' agenollan, jo us veig entre tots superba y compungida y ansiosa, ab els vostres ulls hermosos brillandurs cercant la gloria, respirant aletergada per una connció dolça que ab onadas d' alé tebi en vostre pit s' agombola y us surt en sospirs pe'l llabis que envejaria la aurora, com si extasiada rebessen lo bes divi de una sombra fecundada per los flayres del incens y de las rosas.

Per so al venir la Quaresma vos cerco ab afany, senyora, y us venero com la imatge que venera la fe vostra, y contemplantvos divina ab vostra expressió piadosa vull acostarme per dirvos: —Senyora: l' amor que brolla per vostres coralins llabis, per vostre mirar que arbora, per vostra veu argentina, per vostra fragancia dolça, com Jesús va darlo un día destinéule també als homes, puig falta als divins preceptes la que estéril va á la tomba y á la que l' cor al mon tanca lo cel li tanca las portas.

SIMÓN ALSINA Y CLOS.

DEL DÍA

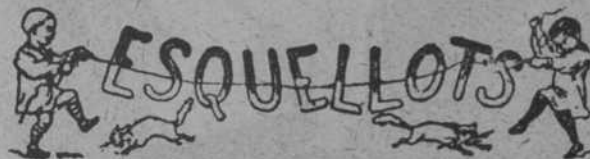

—¿Ahònt vas ab aquesta mantellina?
—¡A seguir monuments, hombre!

INDECISIÓ

—¿Qué faig?....

La fira de las palmas ¡qué n' es d' hermosa!.... La doble filera de venedors dels aromátichs rams de lloer y de las vincladissas palmas s' extén á lo llarch de la Rambla de Catalunya formant los dos murs de contenció de la humana riuhada que per entre-mitj s' escorra amunt y avall en remolins.

A l' espatlla dels venedors bull la vida quotidiana: passan rebents los carruatjes: lo tranvía de foch de Sarriá treu glopadas de vapor estussegant asmátich; lo tranvía eléctric rellisca pels rails silenciós y ab son bras de ferro arrapat al fil aéreo arranca fofosrescents espurnas....

A dintre del passeig la tradició pintoresca: pels passos laterals lo fantasiós progrés....

Tot d' una ressona un xisclé esglayador. Y mentres un de aquells cotxes que rodan sense caballs s' allunya rabent, engolintse per la girada del carrer de Pelayo, la multitud, com un aixám, enrevolta el cos destrossat de una pobre nena. Lo tranvía al passar l' ha cullida de plé á plé. La infelís aucelleta ha mort sense piular. Allá sobre 'ls rails mateixos quedan sos restos trossejats, informes, esperant l' arribada de la justicia. Una dona major que li donava la má, cau en basca entre 'ls brassos de algúns transeunts que s' han extés per ampararla.

¡Pobra nena!.... De sa casa sortí alegre, ilusionada. Sos pares, honrats treballadors no podfan dei-

xar la feyna, y una vehina 's prestá de bon grat á acompanyarla á la fira á comprar la palma. ¡Beneytes caborias de la infantil edat, delicia de las familias!... L'endemá, joyosa y vestida de las festas, entre l'esbart de sas amiguetas havia de anar á la

TEMPORADA DOLENTA

—Tancats els teatros,
ningú pel carré...
Creguin que aquests días
no marxém pas bé.

iglesia á benehirla, al crit de ¡juli!... Mes ay!... en un instant sos ensomnis quedaren bárbarament tronxats en un instant. Anant á cercar la palma de la gloria trobá la del martiri!

¡Pobre Hereu Pantorrilles!... Molt se li deuen haver afuixat els tendóns del ventrell de la cama, puig no dona un pas que no ensopegui.

Diumenje á l'Económica de Amichs del País va perdre la votació de compromissaris pera l'elecció de Senadors.

¡Y encare de aquella societat continuaré dihentne l'económica! No seré pas, en nom de Deu, perque 'ls que la formen li economisin els disgustos.

Confesso que 'm complaühen molt las explicacions que va donar lo Doctor Robert en plé consistori 'l divendres de la senmana passada, respecte al cambi total d'arcaldes de barri.

Ara sols falta que 'ls novament nombrats quan se vejan presidint las mesas electorals, no 'l fassan quedar malament.

Que tot podria ser. Sobre tot si resulta exacte que la llista dels favorecuts—no havent tingut temps de formarla 'l mateix Doctor Robert, dada la premura del cas—van proporcionarli 'ls xanxullers de un cert cassino, molt bregats en malas arts electorals.

No sé fins á quin punt están en lo cert els que asseguran que aquests días no s'esborra un instant la rialleta mefistofélica del ex-arcalde D. Manuel Henrich.

¡Si estaré escrit qu'en qüestions de caciquisme, lo qu'es á Barce'ona no podrém sortir de *Manuels!*..

Si aixó sigüés veritat, quedaria encare en estat de funcionar la mateixa máquina electoral que tant havia utilitat en sos bons temps l'hereu Pantorrilles, per las sevas combinacions.

Apart de alguns tornillos de recambi (els arcaldes de barri) la máquina fora la mateixa y faria la mateixa feyna que avants; pero á benefici dels que haguessen lograt apoderarse del manubri... y may en profit de Barcelona.

¿Saben que 'ls periódichs de Madrit fan riure, quan se posan á desnaturalisar lo que passa á Barcelona? Quan dihen que aixó es Cuba en vigílias de la insurrecció, sembla talment que desvariejin. Quan sostenen que 'l Doctor Robert es un nou Máximo Gómez ó un nou Estrada Palma que prepara l'independencia de Catalunya, demostren qu'en aquest punt están á tres quarts de quinze.

Fins á n'en Ferrer y Vidal, que va telegrafiar á Madrit negant que s'hagués alsat el crit de «¡Viva Cataluña libre!» el comparan ab en Bethancourt y altres payos de la mambisserfa, grans doctors en l'art de la falsie y 'l dissimuló.

Qualsevol día sortiran els Xatos á fer una arrosada, y dirán aquells periódichs que s'ha alsat la primera partida á la manigua de Vallvidrera.

¡Vaja, Srs. periodistas de la vila y Cort: una mica de calma y de serenitat! A Barcelona avuy com avuy no 's ventila altra cosa que una senzilla qüestió de moralitat. Y si 'l catalanisme procura aprofitarse'n, tota la culpa la tenen els que desde Madrit s'obstinan en no fer una política neta y honrada tan convenient per Catalunya com pel resto de la nació.

Sembla que 'l Doctor Robert s'ha dirigit al ca-

HASSANYAS DEL TRANVÍA ELÉCTRICH

—¿Hont son aquests que deyan que 'l meu hermós tranvía tindria un fracás serio, per ser mal instalat? Apenas fa vuyt dias que vaig inaugurar-lo y, anéu prenentne nota, ¡miréu quin resultat!

bildo Catedral, demanantli que pera presidir las sesiones del Ajuntament li deixi la campana Eularia.

La *Renaixensa* al Doctor Robert:

«Sense descuidar aquells dos hermosos termes de la seva bandera, afegeixihi lo de *plantar cara á Madrid*, qu' es d' hont venen tots los mals polítics y socials d' Espanya.»

Lo Doctor Robert podrá respondre:

—De Madrit ha vingut el meu nombrament d' alcalde de Barcelona, y no crech ser cap mal polítich ni social, sino un metje ple de bona voluntat, ansíes de curarlos en quant de mí depengui.

Ha mort el popular tipo *Y era bó*, adorno dels carrers de Barcelona ab lo seu vestit plé de llantias y ab la seva guitarra sense cordas.

Era un beneyt inofensiu, sense gota de malicia y eminentment optimista. Ben clar ho revela 'l mateix motiu ab qu' era conegut. *Y era bó*—deya sempre. Y per *Y era bó* 'l coneixia tothom.

A trobarse dintre de la pell de 'n Samaranch, el divendres á la tarde, estich segur que fins davant de la multitud irritada hauria dit com sempre:—*Y era bó!*...

Y ara perque vegin lo que son las cosas.

Mentres á Barcelona perdíam al popular *Y era bó* á Madrid proclamavan la candidatura ministerial del Marqués de *Yarayabó*.

¡Quina sort tenen els madrilenys!

¿Y donchs, Mossén Collell, que tant mateix será cert que 'l farán bisbe?

Cregui que me'n alegraria moltíssim, may siga sino per la bona fama de profeta, que per aquest

mer fet adquiriria un íntim amic meu, y amic íntim de vosté.

¿No se 'n recorda? Uns trenta anys enrera, quan vosté va decidir-se á continuar la carrera eclesiástica, que per un curt espay havia deixat interrompuda, aquell amic nostre li va dir:

—Jaume, me 'n alegro molt. Feste capellá y arribarás á bisbe.

—¿Vols dir?... Vols dir?...—va preguntar vosté somrient ab joyosa espectació.

—Sí; pero sobre tot procura no olvidar-te may de aquell refrán catalá que diu: «Si vols ser bisbe, fi-catho al cap.»

¿Se 'n recorda Mossén Collell? Aquesta conversa varen tenirla, uns trenta anys enrera, al Plá de las Comedias, davant mateix de l' administració de Correus. El meu inseparable amic encare se 'n recorda. Se 'n recorda tant bé com si sigués avuy.

¿Qué direm del eminent concertista Malats, que no ho sápigam de sobra tots els filarmónichs barceloníns?

Diumerje á la tarde doná en la Sala Estela 'l primer dels tres concerts que porta anunciats, alcan-sant un de aquells triunfos de primera, que may mes s' olvidan ni per part del públich que 'ls tributa, ni per part del artista que 'ls sab mereixer.

Lo Sr. Malats ens revelá una vegada mes que per ell no tenen secrets ni 'l piano, ni 'ls grans compositors com Beethoven, Liszt, Paderewski, Daquin, Haendel y Schubert que figuravan en lo programa.

L' Ateneo de Madrit y l' Ajuntament de Valladolid han obert un concurs entre 'ls artistas espanyols pera l' erecció de un monument al poeta Zorrilla. Lo monument s' empassará á Valladolid, divent cons-

tar de pedestal y estatua; aquesta de tres metres d'altura. Al artista premiat se li proporcionarà l'bronzo pera la fosa de l'estatua y totas las obras deurán correr pel séu compte, pagántseli la suma de 23,366 pessetas.

Pochs quartos son per un monument dedicat á un dels primers poetas castellans del present sigle.

L'estatua surt á 7,788 pessetas el metro, y encare s'ha de donar el pedestal per torna.

No crech que 's trobin gayres artistas que s'arrisquin á empendres un negoci tan gras.

A París acaba de fallarse una causa curiosa.

Un cotxero de lloguer que passejava á una parella d'enamorats, notant certa trepidació en los ressorts del carruatje, baixá del pescant, y 's permeté mirar per la portella.

Y may dirían que va veure?

Va veure las estrellas á consecuencia de un formidable cop-de-puny qu'entre nas y ulls li va aplicar el senyor de dintre 'l cotxe.

D'aquí una demanda del cotxero, y encare que 'l senyor va alegar que aquell al ficar el cap per la portella, havia comés una verdadera violació de domicili, aquesta rahó no va ser admesa pel tribunal, sortint condemnat á pagar al cotxero una regular indemnisiació.

Lo que capissan algunas personas.

A Alemanya no s'ocupan de la regeneració del país, perque aquest no ho necessita; en cambi 's dedican á la regeneració de la fatxada del individu, corretjint las imperfeccions de la fesomia, y fent tornar guapos als lletjos, á voluntat del client.

Jutjin sino pel següent anunci:

«INSTITUT VENIOS.—Taller pera l'ennobliment de las fesomias.

»Se recomana á las damas y als caballers practicant tota mena de reparacions fisiónómicas, actualment en boga.

»Lo primer institut del mon en modificar de un modo durable 'l color dels ulls. Taller célebre pera la confecció d'ulls ardents, profonds, llampeguejants, somniadors, acanallats, etc., etc.

»Doscents aparatos especiales pera las reparacions del rostre.

»Especialitats en clotets amorosos y nassos grechs.»

Y per aquest mateix istil va seguint l'anunci, que 's recomana á tots els que poch satisfets de sos dons personals, vulgan, després de restaurats, fer grans estragos en lo cor de la part contraria.

Ara s'ha descobert que l'aroma exquisida del tabaco es deguda á un microbi especial, que naix durant la fermentació de la fulla.

¡Oh sigüés veritat, quina ditxa!

Res mes fácil li seria á la Tabacalera que injectar á n'els puros d'estanch caldo de cultiu de microbis de la *Vuelta de Abajo*.

A pesar de que estich mes que segur que 'n Puig-

erver, qu'es un mano qu'está sempre á la que salta, 's decidiria desseguida á posar un impost sobre 'ls microbis.

Dintre de pochos días, en lo local de la plassa de Catalunya ahont hi hagué 'l museo-armeria Estruch, s'hi inaugurarà un cinematógrafo, instalat ab arreglo á tots els adelantos per la *Sociedad Cinemática internacional*.

A jutjar per las noticias que 'n tenim, lo nou cinematógrafo serà l'última paraula en aquest ram y oferirá unas condiciones de seguretat y perfecció fins ara desconegudas del públich barceloní.

Un pagés va assistir á un gran concert, y al sortirne deya:

—Lo que mes m'ha xocat era aquell senyor de la casaca. ¡Mare de Deu y quina pena 'm feya! Tot era estirá y arronsá 'ls brassos, mour's com un esperitat y recargolarse. Semblava talment que digués:—«Perdonéume si no toco cap instrument, perque tinch un mal de ventre que 'm consagra!...»

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L PENULTIM NUMERO

1.ª XARADA.—*Am-pa-ro.*

2.ª ROMBO.

P
S A R
S I N I A
P A N T E R A
R I E R O
A R O
A

3.ª CONVERSA.—*Ramón.*

4.ª GEROGLIFICH.—*Setze vuitens una carga.*

TRENCA-CAPS

XARADA

Prima y tersa, consonants;
nom de dona la segona;
una trampa quart-tres-quarta,
y la tot pels cafés corra.

S. ROIG XARRIÉ.

ANAGRAMA

Al passar per un camí
tan gran tot feu en Marsal,
que un pagés que 'l va sentir
digué:—Noy: sembla un total!

R. HOMEDES MUNDO.

GEROGLIFICH

: : +
V I
+ V
O O

PEPET PANXETA.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Campanya electoral

NUEVA LEY ELECTORAL

PARA
DIPUTADOS Á CORTES

Un tomo encuadernado Ptas. 2.

L' obra del día

LO LLIBRE DE LAS CENT VERITATS

DEL POPULARÍSSIM ESCRITOR FESTIU

C. GUMÁ

Edició ilustrada per **M. Moliné**

Preu: 2 rals.

CAMPOAMOR
OBRAS COMPLETAS

Tres tomos en 16.º encuadernados Ptas. 10.

ANUARIO RIERA

NUEVA

EL HORÓSCOPO

por **ALEJANDRO DUMAS** (padre)

Un tomo Ptas. 1 —Encuadernado Ptas. 1'50.

GUÍA DE INDUSTRIA Y COMERCIO

El único completo Ptas. 10.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

BUSCAR TRES PIÉS AL GATO

NOVELA DE **ALFONSO KARR**

Precio: 2 reales.

HIGIENE DEL MATRIMONIO

Ó EL LIBRO DE LOS CASADOS

POR EL DOCTOR **Pedro Felipe Monlau.**

Un tomo en 8.º encuadernado Ptas. 8.

Manual de conversación Español-Italiano con la pronunciación figurada.		Ptas. 3
Id. id.	Español-Francés id.	» 3
Id. id.	Francés-Inglés-Aleman-Italiano-Español y Portugués	» 4
Id. id.	Español-Aleman..	» 2
Id. id.	Francés-Español.	» 2
Id. id.	Español-Inglés.	» 2
Id. id.	Español-Portugués.	» 2

ANUARIO BAILLY-BAILLIERE

Ó DIRECTORIO DE LAS

400.000 SEÑAS DE ESPAÑA

Dos tomos encuadernados Ptas. 25.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als correosponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

MOSTRUARI DE LA SENMANA (per M. MOLINÉ.)

Sigui antich, sigui raro, sigui curt,
tot surt!